

สามเสียงแห่งล้านนา

ธเนศวร์ เจริญเมือง

หน้าที่หลักเป็นอาจารย์ใฝ่ใจการสอนประจำภาควิชาการปกครองท้องถิ่น คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หน้าที่รองทำตามสำนึกคนท้องถิ่น คือ การขีดเขียนเล่าเรื่องราวที่ผ่านมา และกระตุ้นให้คนจับตามองสิ่งที่จะเป็นไปของเชียงใหม่ ที่เป็นสาระใหญ่ของหนังสือสองเล่ม **"มาจากล้านนา"** **"ล้นรักถิ่นชะยอม"** และบทความอีกหลายชิ้นที่ชี้เฉพาะประเด็นเชียงใหม่ตามหน้าหนังสือพิมพ์ ชื่อ **ธเนศวร์ เจริญเมือง** จึงเป็นที่รู้จักในฐานะนักเขียน "เชียงใหม่ลิขิต" และเขาก็ยืนยันว่า "ผมอยากให้คนท้องถิ่นอื่นๆ เขียนเรื่องของเมืองตัวเองบ้าง จะได้รู้ว่า ปัญหาไม่ได้มีแค่ในกรุงเทพฯ"

มีหลายคนที่ตื่นตื่น และกล่าวขานถึงอายุเก่าแก่ 700 ปีเชียงใหม่ แต่เขา คือ คนที่ตื่นตื่นกว่า และตื่นตื่นมาก่อน เพราะตั้งรับการมาถึงของปีที่ 701 คอยจับตาว่า จะเป็นเช่นไร?

700 ปี คือ อดีตที่ผ่านมา อุยิ่งใหญ่ แต่เจียมมากกว่าที่นึกภาพไว้ ไม่ได้มีการเฉลิมฉลองอย่างที่จัดจรัส เพราะอะไร แล้วปีที่ 701 อาจารย์คิดว่า เชียงใหม่จะเป็นไปอย่างไรต่อ

ที่ผ่านมา ประเพณีการฉลองวันเกิดเมือง ไม่เคยเป็นประเพณีของคนไทยนะครับ จะมีที่เห็นชัดอยู่คนเดียว คือ การฉลอง 200 ปีกรุงเทพฯ จริงๆ แล้ว การสร้างเมืองเป็นประเพณีของพวกเจ้ามีการจดบันทึกไว้ วันดีคืนดี ครอบรอบวันเกิดบ้าน เจ้าของบ้านก็จะมีประเพณีต่ออายุกัน ประเพณีการเฉลิมฉลองเมืองเลยกลายเป็นประเพณีของผู้ปกครอง ประเพณีของเจ้า หากเจ้าคนไหนทำงานกับกลุ่มชนได้ ก็สามารถที่จะดึงประชาชนเข้ามามีความรู้สึกเป็นเจ้าของเมืองอย่าง 200 ปีเป็นตัวอย่างที่เกิดขึ้น แต่ในประเด็นของเชียงใหม่ การทำจารึกหลักฐานมันมีมานาน อย่างเช่น สมัยพระเจ้ากาวิละย้ายกำลังพลจากป่าซางมาไว้ที่เชียงใหม่ พ.ศ. 2339 ผมว่า เจ้าต้องรู้ว่า นั่นคือ ครอบรอบ 500 ปีของเมือง ไม่เช่นนั้น ศิลจารึกจะไม่มาอยู่

**ผมว่า
เอาละ เสาร์นี่
9 โมง
เจอกันที่
วัดเชียงมั่น
เชื่อกับ
นักศึกษา 80
คนเชีย
ไม่มีครูจก
วัดเชียงมั่น
แม้แต่คนเดียว**

ที่วัดเชียงมั่นหรือ ผมคิดว่า เจ้าครองเมืองเนี่ยรู้ว่ อะไรคืออะไร เลยถือโอกาสนั้น กลับมาพื้นเมืองเชียงใหม่เมื่อปีที่ 500 มาถึงปี 600 พ.ศ. 2439 ก็ไม่มีอะไรแล้ว ปี พ.ศ. 2442 ยกฐานะเมืองขึ้นของเชียงใหม่ มาคราวนี้ 700 ปี กลับมาพื้นกันอีกครั้งหนึ่ง แต่วิธีการพื้นนี้มีด้วยกันหลายอย่าง ในระดับปัญญาชน หรือคนท้องถิ่นที่มีความรู้เรื่องเชียงใหม่ 700 ปี เมื่อ 10 ปีที่แล้ว ผมเคยเขียนเรื่องเมืองเชียงใหม่ 700 ปี ในนั้นก็ระบุชัดเจนเพื่อแสดงการย้ำเตือนว่า อีก 10 ปีจะ 700 ปี คนเชียงใหม่ต้องฉลอง ต้องคิดถึงอดีต คิดถึงปัจจุบัน และวางแนวทางสู่อนาคต แล้วหลังจากนั้นก็มีคนเริ่มมาพูดถึง

งานฉลองเชียงใหม่ 700 ปี ฝ่ายที่มาผลักดันมากที่สุด คือ ท.ท.ท. เพราะต้องการรณรงค์ให้คนมาเที่ยว แต่พอใกล้ๆ 700 ปีจริงๆ คนเชียงใหม่ที่ร่อนึกว่า จะมีอะไรที่พิเศษ ก็ได้มาตรฐานกันว่า ไม่มีอะไรใหม่เลย คนก็เลยโหวกเหวก นักข่าวก็เริ่มมาทำข่าวกันใหญ่แล้ว แต่เมืองเชียงใหม่ก็ไม่มีอะไร คุณภักดี ชมภูมิ่ง ก็เลยไปเรียกศุภักษรมาจัดรายการเสียงที่วัดสวนดอก แล้วก็ไปเรียกเบียร์ตราสิงห์มาจัดน้ำพุดนตรีที่คูเมือง ตกลงแล้วกิจกรรม 700 ปีก็เป็นกิจกรรมเก่าๆ เช่น ประภวคนางาม 700 ปี เทศกาลฤดูหนาว แข่งตะกร้อ มหกรรมดอกไม้ เป็น 700 ปีหมด ทั้งๆ ที่เป็นงานที่จัดทุกปีอยู่แล้ว มีงานใหม่

เพียงสองอย่างเท่านั้น คือ น้ำพุดนตรี กับเสียงของศุภักษร ซึ่งก็ไปจัดที่วัดไปทำลายวัด ระเบิดตูมๆ ใส่วัดเย็นไปตั้งเยอะ แล้วคนเชียงใหม่ก็ขงถาม มีแค่นี้หรือ งานชิ้นสุดท้ายที่ผมเขียน "การระดมามังรายผู้สร้างเมือง 700 ปี" เนี่ย ในนั้นก็บอกเลยว่า เราจะเริ่ม 701 อย่างไร ผมบอกไว้ว่า เราต้องเริ่มส่งสัญญาณมองยาว ไม่เรียกหาอดีตแล้ว เพราะใครก็พูดเรื่อง 700 ปีกันหมดแล้ว ผมก็บอกตัวเองด้วยว่า 10 ปีที่ผ่านมาที่พูดเรื่อง 700 ปีนั้น ผมแทบจะไม่ได้อะไรเลยนะ นอกจากเหนียวกับเหนียว

แต่มันก็มีผลเหมือนกัน ยกตัวอย่างเรื่อง พ่อเมือง แม่เมือง แล้วลูกพูดกำเมืองไม่ได้ มีคนเอาไปพิมพ์ 6 ครั้งแล้วตรงนี้อธิบายได้เลย ช่วง 700 ปีเนี่ย คนรู้สึกกันเยอะ กำเมืองเป็นภาษาที่เขาใช้กันอยู่ทุกวัน ตอนหลังพ่อแม่คนไหนไม่พูดกำเมืองกับลูก รู้สึกเสียหน้าแล้วโดนตำหนิตัวด้วย อิทธิพลมีไม่น้อยที่มาจากเล่มนี้ อีกเรื่องหนึ่ง คือ เรื่องเสื้อหม้อฮ่อมที่ผมเขียนว่า ไม่ใช่เสื้อของชาวเหนือ เดียวนี่ก็มีคนใส่เสื้อหม้อฮ่อมน้อยมาก

700 ปี ผมว่า คนรู้สึกเยอะ ภูมิใจเยอะ อยากให้คนอื่นทำอะไร แต่ตัวเองไม่ทำอะไร ภูมิใจในอดีตเมืองเก่า ในความเป็นมาของเมือง แต่เรื่องประวัติศาสตร์ - ไม่รู้ คุณรู้ไหม นักศึกษา มข. มีนักศึกษาประมาณ 16,000 กว่าคน วิชาประวัติศาสตร์ล้านนา วิชาบังคับของประวัติศาสตร์ ไม่ใช่วิชาเลือก มีคนลงปีหนึ่งไม่เกิน 15 คน ก็สรุปว่า ทั้งเมืองเชียงใหม่ - ภาคเหนือ มีคนเรียนประวัติศาสตร์ล้านนาปีหนึ่งไม่เกิน 15 คน ถ้าอย่างนั้น คนเชียงใหม่รู้ประวัติศาสตร์ตัวเองไหม - ไม่รู้ ไม่มีในตำราเรียน ผมอยู่ที่นี้ตั้งแต่เด็ก ผมเรียนเรื่องพระนเรศวร เรื่องพระเอกาทศรถ พระเจ้าตากสิน เหมือนกันหมดทั้งประเทศไทย ไม่มีใครรู้ประวัติศาสตร์เมืองตัวเอง แต่ทุกคนรู้ว่า นี่เชียงใหม่ 700 ปี แต่ลึกซึ้งไม่รู้ เด็กที่เรียนกับผม 80 คน เรียนวิชาการปกครองท้องถิ่น ผมบอก ไม่ใช่เรียนแต่รัฐศาสตร์ ต้องเรียนเศรษฐกิจ การ

เมือง วัฒนธรรม ผมว่า เอาละ เสาร์นี้ 9 โมง เจอกันที่วัดเชียงมั่น เชื้อโหม นักศึกษา 80 คนเนี่ย ไม่มีใครรู้จักวัดเชียงมั่นแม้แต่คนเดียว นำแปลกที่เด็กพวกนี้เรียนหนังสือตลอดชีวิต เพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย สนใจแต่ตำราที่อาจารย์เขาให้มาอ่าน เด็กยุพราชเองยังไม่รู้เลยว่า วัดเชียงมั่นอยู่ตรงไหน ทั้งๆ ที่อยู่ติดกันโรงเรียนตัวเองแท้ๆ ต้องอธิบายทางกัน แล้วก็พาเดินดูเมืองอนุสาวรีย์พญาผิงรายที่แท้จริงอยู่ที่ไหน สะดือเมืองอยู่ที่ไหน แล้วคิดว่า เด็กอีก 15,000 กว่าคน มันจะได้รู้อะไร แล้วคุณจะไปหวังอะไรให้คนเชียงใหม่มาทำอะไร ตรงนี้กับ 700 ปี

พัชรินทร์ สุกกันสีล

คุณแม่อีก 4 คนในแผ่นดินล้านนาเก่าแก่ ที่สนใจกิจกรรมเพื่อเมืองเชียงใหม่ แม้จะลาออกจากงานสอนจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มานานกว่า 10 ปี แต่กิจกรรมด้านสังคม เด็ก สตรี และสิ่งแวดล้อม สามารถเบียดเวลาจากงานประจำของเธอได้เสมอ **พัชรินทร์ สุกกันสีล** หรือ **พี่ปิ้ง** บอกเล่าถึงความ เป็นเชียงใหม่ 700 ปี ผ่านสายตาของ ผู้เป็นแม่ของสิพิมพ์ ในภพ เครืออร และ อรพิมพ์ ในยุคที่แผ่นดินล้านนาเมืองเก่าจะก้าวสู่ปีที่ 701 **เสน่ห์ของเชียงใหม่ที่ใครชอบพูดถึงกัน พี่ปิ้งว่า มันอยู่ตรงไหนคะ**

อยู่ที่คนนะ ความใจดีของคน อัยยาคัย ยิ้มแย้มแจ่มใส แต่เดี๋ยวนี้ เสน่ห์ของคนเชียงใหม่มันก็น้อยลง อัยยาคัยใจดีของคนมันลดมันจางลงไป

ตอนเรียน เวลาเราพูด ภาษากลาง กับเพื่อน เพื่อนจะไม่ยอมรับ ทว่า เราได้จัด ไม่ยอมพูด กับเมืองกับเขา

เพราะว่าเมืองมันเปลี่ยนไปเยอะ วิถีชีวิตแบบคนสมัยใหม่ก็เข้ามา คนที่อพยพมาจากที่อื่นก็มาก บรรยากาศความเร่งรีบของเมือง มีคนจากถิ่นอื่นย้ายมาทำมาหากินกัน หรือย้ายมาอยู่เพราะรักเมืองเชียงใหม่ เพราะฉะนั้น คนมันมากขึ้น บรรยากาศของเมืองมันก็เปลี่ยนไป ทั้งที่ทำเลที่ตั้งเมืองสวยมาก มีดอยสุเทพเป็นฉากหลังของเมือง มีแม่น้ำปิงไหลผ่าน มีเขตเมืองเก่าเห็นชัดเจน มีคูเมืองมีน้ำ มีต้นไม้ แล้วอากาศก็ดี นี่คือ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม แล้วยังมีวัดที่สวยงาม อีก มีประเพณีทุกหน้าฤดูกาลเลย

สภาพเชียงใหม่สมัยที่พี่ยังเป็นเด็ก นี่เป็นยังไงบ้างคะ

บ้านที่ไม่ได้อยู่ในเมืองนะ พี่อยู่ที่แม่ใจ ตอนช่วงเช้าโรงเรียนถึงได้เห็นสภาพของตัวเมืองจริงๆ สมัยก่อนเราซึ่งจกเรียนเวลาที่มาโรงเรียนกัน ถนนหน้าโรงเรียนจะเต็มไปด้วยคนซึ่งจกเรียนรถยนต์นี่จะมีน้อยมาก บ้านไหนมีลูกหลายคนมาโรงเรียนเดียวกัน ก็จะนั่งรถจักรยานสามล้อมาพร้อมกัน เมืองมันไม่วุ่นวาย เพราะถนนมีแต่คนซึ่งจกเรียนสภาพของคูเมืองในสมัยนั้น พี่ยังมองภาพออกเลย น้ำปิง พี่ยังลงเล่นอยู่เลย น้ำในแม่น้ำจะเยอะ เราจะว่ายน้ำไปตรงช่วงกลางที่เป็นสันทราย ไปสำรวจตาม ที่ต่างๆ บ้านที่พี่พักอยู่ จะเป็นบ้านพักของป่าไม้เขต อยู่ริมแม่น้ำปิง เลยเล่นน้ำปิงเป็นประจำ

เด็กในโรงเรียนสมัยที่พูดภาษากำเมืองกันไหมคะ

พูดกัน พี่เนี่ยมีปัญหา เพราะว่า แม่ พี่เนี่ยเป็นคนกรุงเทพฯ พูดภาษาเมืองไม่ได้ แต่พ่อเป็นคนเมืองแพร่ แม่มีอิทธิพลเยอะ ที่บ้านเราเลยพูดภาษาภาคกลาง ตอนเรียนเวลาเราพูดภาษาภาคกลางกับเพื่อน เพื่อนจะไม่ยอมรับ ทว่า เราตัดจริด ไม่ยอมพูดกำเมืองกับเขา ในขณะที่ได้เรียนนี้ ไม่ค่อยมีใครพูดภาษากำเมืองกัน ทุกคนจะพูดภาษาภาคกลางกัน อันนี้ขึ้นอยู่กับโรงเรียนด้วย อย่างโรงเรียนลินา นักเรียนทุกคนพูดภาษากลางกัน แม้กระทั่งเวลาเล่นกันก็

จะไม่พูดกำเมือง แต่เด็กโรงเรียนปรีณชา จะพูดกำเมืองเยอะ พี่ไม่รู้ว่ เพราะอะไร หรือเพราะลูกคนเมืองไปเรียนที่นั่นกันเยอะ ทั้งๆ ที่ ลินาต่อชั้นมี 100 กว่าคนที่ปรีณชา นี่มีถึง 500 กว่าคนต่อหนึ่งชั้นเรียน เด็กเขาจะหลากหลายกว่า ลูกของพี่คนที่สองจะพูดภาษาไทยกลางเป็นปกติ ตอนนั้น ม.3 พูดกำเมืองเก่ง พูดกับเพื่อนด้วย เพราะสภาพแวดล้อมที่โรงเรียน ครูก็พูดกำเมืองแต่ไม่ถึงกับสอนเป็นภาษากำเมืองนะ

แล้วปกติที่บ้านนี้ พี่ฟังพูดภาษาไทยนะ

กับสามีนี่ พี่พูดภาษากลางปนเมือง ถ้ากับเด็กทำงานที่บ้านก็จะพูดกำเมือง แต่กับลูกพี่จะพูดภาษากลางด้วย แต่ว่า พี่มีติดจากแม่ เพราะว่า แม่พูดภาษาไทยด้วย

ยุคเปลี่ยนจากรุ่นแม่มาถึงรุ่นลูก กับสภาพของเชียงใหม่ที่มีความเป็นเมืองมาก เลี้ยงลูกในสังคมเมืองนี้ยากไหมคะ

คือ เราเลี้ยงแบบอยากให้เขารับรู้ เรื่องอย่างที่เราสนใจ ซึ่งเราก็อยากให้เขาสนใจเรื่องที่เราสนใจอยู่ แต่ถ้ากระแสของคนในรุ่นเขาไม่ได้สนใจ มันก็ยากที่จะให้เขามาสนใจเรื่องพวกนี้ ถ้าอยู่ด้วยกัน บางทีเขาก็พูดกำเมืองด้วย

การสืบทอดวิถีชีวิตแบบเก่าของพ่อแม่อายุสูง บางทีก็ไม่เข้าใจเรื่องง่ายเลย เอาแค่เรื่อง ขวนลูกไปวัด

มันขึ้นอยู่กับครอบครัวด้วย อย่างครอบครัวพี่ ในกรณีพาเข้าวัด พี่จะพาเขาไปด้วย อย่างพาเขาไปวัดที่ร่มรื่น เช่น วัดอุโมงค์เด็กก็จะชอบ ไปแล้วเด็กจะสนุก มีต้นไม้ มีอุโมงค์ มีกำแพง ก็จะไปวัดแบบที่เด็กชอบ แต่วัดที่มีสถาปัตยกรรมสวยงาม เด็กเขาก็จะไม่ตั้งใจเท่าไร ต้องมีอะไรที่จูงใจเขาด้วย เช่น วัดเจดีย์หลวงที่มีเจดีย์ใหญ่ เขาก็จะประทับใจ มีคำถามว่า เจดีย์สมัยนั้นสร้างได้ใหญ่จัง แล้วพี่จะใช้วิธีวันเกิดของแต่ละคน จะต้องไปทำบุญ จะช่วยกันคิดก่อนว่า วันเกิดของคอนนี้ เราจะไปทำบุญกันที่วัดไหน ไปทำบุญให้กับคนหูหนวก ตามอดอะไรก็ว่าไป หรือจะไปทำบุญที่วัดก็ได้ แล้วก็เป็นที่รู้จักกันใน

ครอบครัวว่า วันเกิดใคร ก็ต้องไปทำบุญที่วัดหรือที่ไหนดี เพราะฉะนั้น เด็กเขาจะคุ้นมาก อย่างลูกสาวคนโต ตอนนั้นเขามีเพื่อนหนุ่มที่มาชอบเขา พี่รู้สึกชอบมากเลย ที่เขาพาเพื่อนไปไหว้พระที่วัดอุโมงค์ แต่เด็กหนุ่มคนนั้นไม่เคยไปวัด จุดธูปจุดเทียนไม่เป็น ลูกสาวพี่ก็แปลกใจ อ้าว เธอไม่เคยไปวัดหรือเธอ พี่ก็มีความรู้สึกที่ ดินะ ที่ไหนที่เราเคยพาเขาไป แล้วคราวนี้เขาก็จะพาเพื่อนไปบ้าง และเขาก็แปลกใจที่เพื่อนจุดธูปจุดอะไรไม่เป็น ไหว้พระก็ไม่เป็น เพราะที่บ้านเขาไม่เคยพาไป

ลูกๆ โตไปในทิศทางที่คิดและคาดหวังไว้ไหมคะ

ใจพี่ก็อยากให้เขาทำงาน หรือสนใจเรื่องที่ทำอยู่ แม้พี่อยากจะทำเองให้เขาทำ แต่พี่ก็ไม่กล้า เพราะไม่อยากให้เขารู้สึกว่า ยึดเย็ดมากเกินไป อย่างน้อยก็อยากให้เขารู้ว่า พี่ทำอะไรอยู่แล้วเด็กๆ เขาก็ชื่นชมสิ่งที่แม่ทำ เวลาไม่มีใครถามถึงว่า แม่ทำอะไร เขาก็จะพูดถึง เมื่อสัก 2 อาทิตย์ที่ผ่านมา อาจารย์ของโนภพ เขาก็ไปพูดกับเพื่อนเขาที่โรงละครของโรงเรียนปรีณชา เป็นชั่วโมงจริยธรรม เนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลก เลยเชิญให้พี่ไปคุยเรื่องสิ่งแวดล้อม พี่ก็เลยไปคุยกับเด็ก ม.3 แล้วพี่พาเด็กนักเรียน มข. ที่เคยทำค่ายบนดอยสุเทพฯ ไปคุยเล่าถึงประสบการณ์ เพราะวัยเขาไม่ต่างกันมากนัก เด็กชอบกันมาก หัวเราะ เด็กได้อะไรเยอะ ลูกชายพี่เขาก็รู้สึกภูมิใจที่แม่ได้ไปพูด แต่เขาอายุเพื่อนไม่กล้ามองมาเลย

จากประสบการณ์ของการเลี้ยงลูก สักคนในสังคมเมืองที่มีรอยต่อของวัฒนธรรมเก่าแก่กับความเป็นเมืองใหม่ มีอะไรที่เป็นปัญหาที่ต้องมีการทำความเข้าใจกันหรือพูดคุยกันมากเป็นพิเศษไหมคะ

แม้เมืองเชียงใหม่ สภาพแวดล้อมยังไม่แย่หรือเคร่งเครียดเท่ากรุงเทพฯ เด็กๆ เขาจึงมีความผ่อนคลายกว่า แต่ความที่มันเจริญมากขึ้น มีศูนย์การค้า มีดีสโก้เทคที่เปิดเกินเวลา มีอะไรใหม่ๆ มาเรื่อยๆ เด็กๆ เขาก็ไปใช้เวลาอยู่ตาม

รุ่นลูกพี่ที่มีความขัดแย้ง อยู่ข้อหนึ่ง คือ เด็กกลุ่มหนึ่ง จะตั้งชื่อรุ่นว่า "ฮักกัน 700 ปีเมืองเชียงใหม่" อีกกลุ่มหนึ่ง ไม่ยอมบอกชื่อ เสียดายอยากตั้งชื่อเป็นภาษาอังกฤษ เซฟเวอร์ อะไรคล้ายๆ นี้

ที่แบบนี้ เพราะฉะนั้น ถ้าเราอยากให้เขาไปที่ไหน ที่มันมีประโยชน์มากกว่าไปศูนย์การค้า เราเริ่มดึงเขาลำบากแล้ว เพราะพอเด็กเริ่มโต เขาจะเริ่มไปกับเพื่อน ไปตามที่ที่คนรุ่นเขาชอบไปกัน บางอย่างเราก็ต้องปล่อยให้เขาไป

มีเรื่องที่เป็นตัวอย่าง ของความขัดแย้งที่เห็นชัดเจนในครอบครัวบ้างไหมคะ

มีเรื่องหนึ่ง ที่โรงเรียนลูก คือ เด็กม.ห้า เขาต้องเลือกชื่อรุ่นของเขา โรงเรียนปรีณชา เขาจะมีชื่อรุ่นกัน พ่อเด็กๆ เขาจบโรงเรียนนี้ ชื่อรุ่นว่า วิกตอรี (victory) มาถึงรุ่นลูกพี่นี้ มีความขัดแย้งอยู่ข้อหนึ่งคือ เด็กกลุ่มหนึ่งจะตั้งชื่อรุ่นว่า "ฮักกัน 700 ปีเมืองเชียงใหม่" อีกกลุ่มหนึ่งไม่ยอมบอกชื่อเขยสุด อยากตั้งชื่อเป็นภาษาอังกฤษ เซฟเวอร์ อะไรคล้ายๆ นี้ เรียกยากหน่อยนะ แล้วก็มีการเป่าหูชักชวนกัน น่าดู ลูกสาวพี่ก็ไม่ยอมใช้ชื่อไทย ผู้หญิงจะรับไม่ได้ แต่เด็กผู้ชายจะใช้ชื่อไทยก็หาเสียงเรียกคะแนกันน่าดูเชียว แล้วสุดท้ายคะแนเสียงออกมาเฉียดเฉียดกันนิดเดียว ลูกพี่บอกว่า เราจะไปมีหน้าบอกใครเขาได้ว่า เราเป็นรุ่น "ฮักกัน 700 ปีเมืองเชียงใหม่"

อติชาติ เกดตะพินธุ์

เด็กหนุ่มไฟแรง เกิดที่อุตรดิตถ์ โตที่เมืองแพร่ แต่มาเรียนหนังสือมัธยมปลายที่โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย เชียงใหม่ จนกระทั่งได้รับทุนเข้าเรียนต่อในภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีสุดท้าย อติชาติ เกดตะพินธุ์ บอกถึงวิถีชีวิตในมหาวิทยาลัยด้วยสายตาของคนรุ่นใหม่ผู้ใส่ใจวัฒนธรรม ประเพณี และสังคมบนแผ่นดินที่เก่าแก่แห่งนี้

มาอยู่และผูกพันในเมืองที่อายุ 700 ปีเช่นนี้ มีความรู้สึกอย่างไรบ้าง

จริง ๆ ก็ภูมิใจนะครับที่ได้มาอยู่ในเมืองที่อายุเก่าแก่ขนาดนี้ เห็นมีกิจกรรมรณรงค์เพื่อ 700 ปีมากมาย แต่พอได้สัมผัส หรือสืบประวัติ เพราะผมสนใจเรื่องวัฒนธรรมอยู่แล้ว รู้สึกป็นกิจกรรมมันหลากหลายเหลือเกิน อะไรก็เป็น 700 ปีเชียงใหม่หมด ขนาดลูกชิ้นที่ขายกันยังเป็นลูกชิ้น 700 ปี ก็ดูเหมือนคุณค่าของ 700 ปีมันด้อยลงไปเยอะ แต่ในตัวของผมอายุของ 700 ปี ถ้าเราศึกษาให้ลึกซึ้ง ผมก็รู้สึกว่าคุณค่าของมันมีอยู่มากทีเดียว เช่น กว่าที่เมืองจะเดินทางมาถึง 700 ปี มีพัฒนาการอย่างไร ประเพณีที่มีอยู่ในตัวเอง แต่คิดว่า คนทั่วไปอาจจะลืมเรื่อง 700 ปีกันไม่ลึกซึ้งเท่าไร

ตัวเองได้เข้าไปร่วมกิจกรรม 700 ปีอะไรบ้างไหม เท่าที่ผ่านมา

โดยส่วนตัวก็ทำกิจกรรมหลาย ๆ ด้านอยู่แล้ว ผมคงเข้าไปร่วมมากกว่า ก็อย่างเช่น ไปร่วมงานเกี่ยวกับเรื่องสืบชะตาเมือง

สืบชะตาเมืองนี้เขาทำอะไรกัน

ที่ผมไปเป็นวัดเก่าที่สุดของเชียงใหม่ คือ วัดเชียงมั่น ก็ไปทำพิธีทางศาสนา แล้วก็ปลุกต้นไม้ ได้พูดเล่าถึงประวัติกันเล็กน้อย

ทำไมตัวเองถึงมาสนใจเรื่องวัฒนธรรม เรื่องเมืองเก่า ทำกิจกรรม ในเมื่อเด็กรุ่นเราโตอยู่ในเมืองเก่า ซึ่งมีความเจริญไปแล้ว ไม่ได้สนใจประวัติศาสตร์ แต่ความสนใจมุ่งไปสู่ความเจริญเพียงอย่างเดียว

อันนี้ก็ตอบยากเหมือนกัน เคยย้อนกลับไปตอนที่สมัยตัวเองเป็นเด็ก ก็ได้คำตอบว่า ผมเป็นคนที่ไม่สนใจเรื่องการเมือง เรื่องสิ่งแวดล้อม แต่เพราะตอนเรียนที่โรงเรียนไม่ได้มีกิจกรรมพวกนี้ ผมก็ซื้อแต่หนังสือมาอ่าน พอมาเรียนมัธยมปลายที่นี่ เป็นช่วงที่โรงเรียนมี

กิจกรรมรองรับ ทำให้เรามีโอกาสเข้า
ค่าย ได้ทำในสิ่งที่ตัวเองคิดอยากจะทำ

**เคยคิดใหม่ว่า งานอนุรักษ์สำหรับ
เด็กรุ่นเรา มันยากเกินไป หรือเป็นเรื่อง
ของผู้ใหญ่ที่จะผลักดันอะไรได้เท่านั้น**

ผมคิดว่า สังคมส่วนใหญ่เป็นอย่าง
นั้น แต่ก็ไม่ใช่เรื่องแปลกที่เด็กรุ่นผม
จะมาสนใจเรื่องพวกนี้ มันต้องคิดก่อนว่า
ทำไมคนรุ่นเก่าถึงสนใจเรื่องพวกนี้มาก
กว่าคนรุ่นใหม่ เป็นเพราะว่า คนรุ่นเก่า
เห็นภาพว่า ยุคก่อนเป็นอย่างไร ดึกว่า
สมัยนี้อย่างไร แต่คนรุ่นใหม่เกิดมาก็เจอ
สังคมแบบใหม่แล้ว จะมาเข้าใจ มาซึม
ซับ มันคงเป็นไปได้ยาก

**แต่งานรณรงค์วัฒนธรรมไทย
ประเพณีไทย ความเป็นคนไทย เขาจะ
มุ่งมาที่คนรุ่นใหม่กันมากเหลือเกิน ทั้งๆ
ที่สังคมมันเป็นอีกแบบหนึ่ง เหมือน
พยายามให้เด็กมองในสิ่งที่ตัวเองมองไม่
เห็นแล้ว**

ตรงนี้เป็นเรื่องที่ยากเหมือนกัน
เพราะเรามองไม่เห็นจุดเชื่อม ถ้าเราหา
จุดเชื่อมไม่เจอ เราก็กาลาก มันเหมือน
ขัดแย้งในตัวเองอยู่ เช่นว่า เรื่องของการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บางทีเราอยากจะทำ
แต่สังคมไม่ได้ส่งเสริม โดยส่วนตัว ผม
คิดว่า มันเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากที่เรา
จะไปปลุกฝังให้คนปรับตัวเข้ากับสภาพ
แวดล้อมให้ได้

**เคยเจอคำถามที่ทำให้รู้สึกว้า ตัวเอง
ทำเพื่อสิ่งแวดล้อมผิดแยกจากคนอื่น
บ้างไหม**

เจอเหมือนกัน ทำให้เราสะดุดไป
บ้าง เช่น เวลาที่เราทำงานโดยไม่ได้หวัง
ผลตอบแทน แต่อยากทำเพื่อคนอื่น จะ
โดนคำถามว่า ทำไปทำไม เราต้องการ
อะไร คำถามแบบนี้ แทงใจมาก กลายเป็น
สังคมมองว่า คนทั่วไปเดี๋ยวนี้ ทำ
อะไรก็ต้องหวังผลตอบแทน คนที่จะทำ
อะไรด้วยใจ มันหายไหมด แต่ตัวคน
ถามนะ เขารู้สึกอย่างนั้นจริงๆ เพราะ
การทำเพื่อคนอื่นมันไม่ใช่เรื่องจำเป็น
ซึ่งผมมองว่า มันน่ากลัว ถ้าคนไม่คิด
จะทำอะไรเพื่อคนอื่นบ้าง แล้วคนที่ทำอยู่
ก็ทอดทิ้งไปเยอะ หดหายไปเรื่อยๆ

สังคมของเด็กในมหาวิทยาลัย

**สังคม มช.
เล็กแค่นี้
ทำไมเรื่อง
จรรยาบรรณ
ถึงแก่อัด
แถม
หลายปีแล้ว
ถ้าปัญหาใน มช.
ยังแก่อัด
ปัญหาเมือง
เชียงใหม่
ก็ไม่ต้องคิด
ที่จะแก่อัด**

**เชียงใหม่ปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง เพราะ
เห็นใครๆ ก็อยากมาเรียนที่นี่ เขาว่าเป็น
มหาวิทยาลัยที่สวยที่สุด มันเป็นอย่าง
นั้นจริงไหม**

ในความรู้สึกเรื่องความสวยงาม
ทุกคนรู้สึกเหมือนกันหมด เป็นหน้าเป็น
ตาของตัวเอง พูดได้เต็มปากเต็มคำว่า
เรียนในมหาวิทยาลัยที่สวยที่สุด แต่ตอน
นี้สภาพมันก็เปลี่ยนไปเยอะ ถึงยังดูสวย
อยู่ แต่ก็ไม่ว่าจะสวยไปได้อีกนานเท่า
ไหร่ เพราะเดี๋ยวนี้มันก็มีปัญหาเยอะ
อย่างเช่น อ่างแก้วที่สวยมาก เดิวนั้นก็
ไม่ได้สวยเหมือนแต่ก่อน เพราะไม่ได้
มีใครเหลียวแลสักเท่าไร แต่ก่อนมีนก
เปิดน้ำมาทุกปี แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว ก็ไม่มี
ใครเหลียวแลแล้ว จะทำให้มันกลับมา
ได้อย่างไร ในอ่างแก้วเริ่มมีผักตบชวา
ใครจะมาช่วยดูแลตรงนี้ คือ จิตสำนึก
เพื่อส่วนรวมมันหายไป อย่างเรื่องจรรยา
บรรณที่ผมไม่ร่วมทำด้วย เป็นปัญหาที่ทุกคน
ประสบกันอยู่

สภาพปัญหาจรรยาบรรณที่ว่า นี่คืออะไร

คือ ในช่วงเปลี่ยนคาบเรียนที่เด็ก
ต้องไปเรียนที่อื่น ช่วงนั้นรถจะแออัด
มาก ทำให้เสียเวลากับการเดินทาง ไป
เรียนสาย หน้าที่จอดรถล่าช้า ที่จอดรถ
ก็ไม่ค่อยพอกับจำนวนรถ ทั้งๆ ที่ที่จอด
รถในมหาวิทยาลัยก็เยอะ แต่รถเยอะ
ขึ้นมาก ทั้งรถมอเตอร์ไซด์ ทั้งรถยนต์

มีจำนวนนักศึกษาเท่าไร

มีประมาณ 15,000 คน ซึ่งไม่ใช่
เพราะจำนวนคน แต่อย่างเรื่องการขับ
รถที่ไม่เคารพกฎ เกิดอุบัติเหตุบ่อยๆ
ไม่นานมานี้ ก็เสียชีวิตไปรายหนึ่ง แล้ว
ก็มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นตลอดเวลา จนต้อง
มีการติดป้ายสติปัญญาที่ประสบ
อุบัติเหตุ หรือเสียชีวิตมีเท่าไรกันทุก
เดือนตามสี่แยก ก็มีคนตั้งคำถามว่า
สังคม มช. เล็กแค่นี้ ทำไมเรื่องจรรยา
บรรณนี่ถึงแก่อัดไม่ได้ แก่มาหลายปีแล้ว ถ้า
ปัญหาใน มช. ยังแก่อัดไม่ได้ ปัญหาเมือง
เชียงใหม่ก็ต้องคิดที่จะแก่อัดแล้ว ซึ่ง
มันก็จริงครับ เพราะที่นี้เป็นที่รวมของ
ปัญญาชน แต่พอเรามามองแล้ว มันไม่
ใช่เรื่องง่ายเลย ผมคิดว่า ถ้าคนไม่มีจิต
สำนึกเรื่องส่วนรวม ต่อไปก็คงอยู่กัน

ลำบาก

**ปัญหาวัยรุ่นในมหาวิทยาลัยที่
เชียงใหม่ มีอะไรบ้าง**

เด็กเชียงใหม่จะรักการท่องเที่ยว
รักสนุก แต่งตัวเก่ง มีรถยนต์ใช้กันเยอะ
ขึ้น เพราะสังคมมันเอื้อ มีห้างเพิ่มขึ้น
ฉะนั้น เมื่อเด็กถูกดึงความสนใจไปทางนี้
การที่จะมาหวังให้เด็กในมหาวิทยาลัย
ใช้เวลาทำความเข้าใจตัวเอง หรือทำ
อะไรเพื่อคนอื่น มันก็ยาก ไม่ใช่แต่ที่นี้
ที่อื่นก็เป็นเหมือนกันไปหมด แล้วก็ไม่ใช่
แค่เด็กนักศึกษา ผู้ใหญ่ก็เป็น มันน่า
สงสัยอยู่ว่า เราจะตามกระแสไปถึงไหน
กัน กระแสนั้นไปเรื่อย ไม่เคยหยุด

**เคยได้ยินมาว่า คนเชียงใหม่เองนี่
กำลังอยากไปอยู่ที่อื่น แต่คนที่อื่นอยากมา
อยู่เชียงใหม่มากขึ้น**

ใช่ เพราะสำหรับคนเชียงใหม่
สภาพที่เป็นอยู่ตอนนี้แยกว่าแต่ก่อน
อยากไปอยู่ข้างนอก คนที่มาใหม่มาจาก
กรุงเทพฯ มองว่า เชียงใหม่ดีกว่า เชียง
ใหม่มีคนต่างถิ่นมาอยู่กันเยอะมาก
ความรักที่มีมันไม่เหมือนคนท้องถิ่น
การให้คนต่างถิ่นมาทำอะไรเพื่อเมือง
เชียงใหม่ มันเลยยาก เพราะเขาไม่ได้
รู้สึกหวงแหน แบบเป็นเมืองของเขา
จริงๆ เหมือนเป็นบ้านที่มาจากอาศัยชั่วคราว
ชั่วคราว อีกอย่างมันมีแนวโน้มว่า คนที่
มาเรียนที่นี่ อยากทำงานที่นี้ก็เยอะ
ทำให้ที่นี่โตเร็วมาก ในขณะที่ชุมชน
อื่นรอบๆ เชียงใหม่ ขาดแคลนคนที่
จะกลับไปทำงานในชุมชนตัวเอง เหมือน
เด็กที่เข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ ก็ไม่ได้
กลับไปทำงานที่บ้านตัวเอง จบแล้ว
ทำงานในกรุงเทพฯ กันหมด เชียงใหม่
เองก็เหมือนกัน ปัญหา มันก็เลยโตใน
ทิศทางแบบเดียวกัน กลับกลายเป็นว่า
การศึกษาดึงคนออกมาจากท้องถิ่น ไม่
ได้กลับไปยังท้องถิ่นตัวเอง

**แล้วตัวเองวางแผนหลังเรียนจบไว้
อย่างไร**

ก็คงเรียนต่อปริญญาโท แล้วก็เรื่อง
ทำงาน อยากจะทำงานในมหาวิทยาลัย
แต่ที่ไหน ยังไม่ได้คิดไว้แน่นอน เพราะ
ตอนนี้ ผมมองเรื่องรากฐานการศึกษา
สำคัญมาก ■